

Suunnitelma toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi 1.6.2023-

Paikallinen tarkennus

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6§:n 2. momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Suunnitelman valmistelussa on kuultava oppilaita ja heidän huoltajiaan. Tämä suunnitelma on käsitelty Rantasalmen yhtenäiskoulun oppilaskunnan hallituksessa ja vanhempainneuvostossa keväällä 2023.

Taustaa

Suunnitelman lähtökohtana on ihmisten yhdenvertaisuus ja tasa-arvo. Koulussa jokainen ihminen on arvokas ja yksilöllinen. Koulussa opiskellaan ja työskennellään turvallisessa, välittävässä, yhteisöllisessä ja esteettömässä toimintakulttuurissa. Toiminnan taustalla on Suomen perustuslaki, minkä mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan.

Yhdenvertaisuuslaissa kielletään syrjintää iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Koulussa on myös tasa-arvolain edellyttämä tasa-arvosuunnitelma.

Eri-ikäiset ihmiset työyhteisössä

Ikäkausia ja eri-ikäisiä ihmisiä sekä heidän vahvuuksiaan ja kehittämishaasteitaan arvostetaan ja kunnioitetaan. Ketään ei syrjitä iän perusteella. Oppilaskuntaa kuullaan heihin liittyvissä asioissa. Oppilaita edustaa oppilaskunnan hallitus. Vanhempainneuvostossa puhutaan avoimesti ajankohtaisista asioista.

Erilaiset elämäntapomukset, vakaumukset ja mielipiteet työyhteisössä

Työyhteisön jäsenten erilaisia eettisiä, yhteiskunnallisia ja uskonnollisia vakaumuksia ja mielipiteitä kunnioitetaan. Syrjintä vakaumuksen perusteella sekä oman syrjivän käytöksen perustelemisen vakaumuksella on kiellettyä. Koulussa kunnioitetaan ihmisten erilaisia elämäntapoja ja -arvoja. Erilaisiin vakaumuksiin kohdistuvia ennakkoluuloja vähennetään tarvittaessa tarjoamalla mahdollisuuksia tutustua erilaisiin arvomaailmiin.

Erilaiset etniset taustat, kansallisuudet ja kielet työyhteisössä

Oppilaiden ja henkilökunnan oikeutta etniseen ja kulttuuriseen identiteettiin kunnioitetaan.

Rasismia ja etnistä syrjintää ei sallita. Koulun opetuskieli on suomi, mutta mahdollisuuksien mukaan tuetaan oppilaan kotikielen opiskelua ja tarjotaan suomi toisena kielenä opetusta. Koulun toiminnassa pyritään tarjoamaan myös kansainvälisyyskasvatusta ja edistetään eri kulttuureihin tutustumista.

Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus työyhteisössä

Kaikkia oppilaita ja henkilöstön jäseniä kohdellaan yhdenvertaisesti ja kunnioittavasti huolimatta heidän sukupuolestaan, sukupuolen ilmaisustaan tai seksuaalisesta suuntautumisestaan.

Sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin ja seksuaaliseen suuntautumiseen kohdistuvaa syrjintää ja väheksyntää tai sukupuoleen perustuvaa ja seksuaalista häirintää ei hyväksytä. Jokaisella on oikeus määritellä itse tai jättää määrittelemättä sukupuolensa.

Fyysisen ja psyykkisen työkuoron moninaisuus työyhteisössä

Ketään ei syrjitä vamman tai terveydentilan perusteella. Ihmisen kohtelu on yhdenvertaista ja asiallista, on kyse psyykkisestä tai fyysisestä sairaudesta tai vammasta. Oppilaalla ja henkilökuntaan kuuluvalla on oikeus päättää, mitä hän kertoo työyhteisössä terveydentilastaan tai vammastaan. Oppimishäiriöt ym. terveydentilaan liittyvät tekijät pyritään huomioimaan opetuksessa mahdollisimman hyvin ja käyttämään tarpeellisia erityisjärjestelyjä oppitunneilla ja koetilanteissa.

Toiminta syrjintä- ja häirintätapauksissa

Mikäli oppilas tunnistaa tai kokee tulevansa syrjityksi tai häirityksi sukupuolen, seksuaalisen suuntautumisen, iän, vakaumuksen, etnisen taustan, kansallisuuden, kielen, vammaisuuden, terveydentilan tai muun syyn vuoksi, hän ottaa yhteyttä luokanvalvojaan, rehtoriin, opinto-ohjaajaan, koulukuraattoriin tai keneen tahansa koulun työntekijään, jota hänen on luontevinta lähestyä. Asia selvitetään keskustelemalla asianomaisten ja tarvittaessa heidän huoltajiensa kanssa. Asia ja sen käsittely, mm. syrjintäperuste, kirjataan lomakkeelle (säilytys arkistossa). Koululla on ilmoitusvelvollisuus tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Tarvittaessa koulu tekee lastensuojeluilmoituksen hyvinvointialueelle.

Koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanne selvitetään myös säännöllisesti, vähintään kolmen vuoden välein, toistuvalla kyselyllä.

Työntekijä ottaa syrjintä- tai häirintätilanteessa yhteyttä esimieheensä, työsuojeluvaltuutettuun, luottamusmieheen tai työterveydenhuollon työntekijään. Työntekijöitä varten kunnassa on erillinen häirinnän ja epäasiallisen kohtelun hallintasuunnitelma.

Syrjinnän ja häirinnän ehkäisemiseksi pyritään oppilaiden ryhmäyttämiseen mm. luokanvalvojen, opinto-ohjaajan ja kummioppilaiden sekä tukioppilaiden avulla. Koulun toiminnassa pyritään yhteisöllisyyteen ja yhdessä tekemiseen, jolloin oppilailla on hyvä tilaisuus tutustua toisiinsa ja hälventää ennakkoluuloja. Peruskoulussa on yhteisiä teemapäiviä ja tapahtumia. Koulun vuosisuunnitelmaan liittyy myös useita yhteisöllisiä tilaisuuksia, jotka toteutetaan yhdessä.

ILMOITUS SYRJINTÄ- TAI HÄIRINTÄTAPAUKSESTA (säilytys kassakaapissa)

Oppilaan nimi: _____

Oppilaan luokka: _____

Tapauksen pvm: _____

Tapahtumapaikka:

koulu tai muu oppimisympäristö

koulumatka

Syrjintä/häirintäperuste:

sukupuoli

seksuaalinen suuntautuminen

ikä

vakaumus

etninen tausta

kansallisuus

kieli

vammaisuus

terveydentila

muu syy, mikä? _____

Kuvaus tapahtuneesta: _____

_____

_____

Tapauksen käsittely

Läsnä:

- Oppilas, häirinnän/syrjinnän kohde
- Edellisen huoltaja
- Oppilas, häirintään/syrjintään syylistynyt
- Edellisen huoltaja
- Muu henkilö, häirintään/syrjintään syylistynyt
- Koulun työntekijä
- Koulun työntekijä
- Koulun työntekijä

Nimi:

Kuvaus tapahtuneesta:

Mitä sovitaan?

Allekirjoitukset

Rantasalmella _____ / _____ 20_____

PIKAOHJE ASIAN KÄSITTELYYN

Toimet häirintätilanteessa: kohde, tekijä, yhteisö

- Osoita häirintää kokeneelle, että hänen kokemansa häirintä on väärin ja koulu tekee kaikkensa, ettei se jatku. Kuuntele oppilaan toiveita.
- Selvitä, mistä häirintään syllistyneen käytös johtuu. Varmista, että häirintä ei jatku.
- Keskustele turvallisesta oppimisympäristöstä kouluyhteisössä.
  - Esimerkiksi ihmisoikeudet.net tunnista & puutu oppituntimateriaalit
  - Myös henkilökunta syytä huomioida

ESIMERKKEJÄ RESTORATIIVISIIN KÄYTÄNTEISIIN KUULUVISTA KYSYMYKSISTÄ

Kysymyksiä henkilölle, joka aiheutti vahinkoa:	Kysymyksiä henkilölle, johon vahingonkeko kohdistui:
- Mitä tapahtui?	- Mitä ajattelit, kun ymmärsit mitä tapahtui tai oli tapahtunut?
- Mitä tunsit tekosi aikana?	- Miten tämä tapaus on vaikuttanut sinuun ja muihin?
- Keneen tekosi vaikutti?	- Mikä on ollut sinulle vaikeinta?
- Miten tekosi vaikutti häneen?	- Mitä tarvitset tai mitä pitäisi tapahtua, jotta asia voitaisiin korjata?
- Mitä olet ajatellut asiasta tai tilanteesta sittemmin?	
- Mitä tarvitset vahingon korjaamiseen?	

Lähde: Amírah Salleh-Hoddin, Tadeja Pirih, Eeva-Liisa Kuiskilä, 2021, Kohti syrjimätöntä koulua: Oppimispäiväkirjani. Rauhankasvatusinstituutti